Publicatieblad
van de Europese Unie

NL
C-serie

C/2025/760

11.2.2025

Resolutie van het Europees Economisch en Sociaal Comité

Bijdrage aan het werkprogramma van de Europese Commissie voor 2025

(C/2025/760)

Rapporteurs: **Christa SCHWENG**
Cinzia DEL RIO
Ioannis VARDAKASTANIS

Adviseurs	Jukka AHTELA (van de rapporteur van groep I) Stefan GRAN (van de rapporteur van groep II) Piotr SADOWSKI (van de rapporteur van groep III)
Rechtsgrondslag	Artikel 52, lid 4, van het reglement van orde
Goedkeuring door de voltallige vergadering	4.12.2024
Zitting nr.	592
Stemuitslag (voor/tegen/onthoudingen)	163/2/9

1. **Inleiding**

1.1. Als institutionele spreekbuis van het maatschappelijk middenveld in de EU geeft het EESC zijn mening over het werkprogramma van de Europese Commissie voor 2025. De politieke beleidslijnen van de voorzitter van de Europese Commissie, Ursula von der Leyen, voor de periode 2024-2029 schetsen een routekaart voor een veerkrachtig, duurzaam en inclusief Europa. De bijdrage aan dit werkprogramma is opgezet volgens dezelfde zeven hoofdlijnen en versterkt de rol van sociale partners en maatschappelijke organisaties bij het vormgeven van EU-beleid. Deze bijdrage is gebaseerd op een aantal aanbevelingen uit de EESC-resolutie "De koers voor democratische vooruitgang in de EU: een resolutie voor het volgende wetgevingsmandaat", die in september 2024 werd aangenomen.

1.2. De EU moet in eerste instantie dringend stappen ondernemen om de Agenda 2030 van de VN, de bijbehorende duurzameontwikkelingsdoelstellingen en het Pact voor de Toekomst beter uit te voeren. Dit kan worden bereikt met een overkoepelende EU-strategie die gericht is op de bevordering van vrede en vooruitgang op economisch, sociaal en milieugebied.

1.3. Ondanks het feit dat de EU op een keerpunt staat met oorlogen aan haar grenzen, uitdagende klimaat- en digitale transformaties en hevige concurrentie op de wereldmarkten, moeten de fundamentele waarden van democratie, solidariteit, mensenrechten, gelijkheid, sociale rechtvaardigheid, duurzaamheid en de rechtsstaat voorop staan in elke discussie over de toekomst van de EU. Sociale partners en maatschappelijke organisaties spelen een centrale rol bij het handhaven en versterken van deze waarden en dragen bij aan de ontwikkeling, handhaving en monitoring van beleid en instrumenten op zowel nationaal als Europees niveau.

1.4. Het EESC speelt een cruciale rol in het bevorderen van een robuuste civiele ruimte en het faciliteren van een zinvolle civiele dialoog. Met zijn uitgebreide expertise en jarenlange ervaring fungeert het als een belangrijke brug tussen de EU-instellingen en diverse maatschappelijke organisaties, zodat hun stem wordt gehoord in de beleidsvorming. Dankzij zijn unieke positie kan het EESC de participatiedemocratie bevorderen en zich sterk maken voor de inbreng van verschillende belanghebbenden in de beleidsvorming van de EU. Door een platform te bieden voor consensusvorming en dialoog steunt het EESC de ontwikkeling van inclusief beleid dat tegemoetkomt aan de behoeften en verlangens van de werkgevers, werknemers en maatschappelijke organisaties, waardoor de legitimiteit en effectiviteit van de EU-governance worden vergroot. Het EESC benadrukt hoe belangrijk het is om alle mensen, vooral die uit zelden gehoorde groepen, bij de EU-dialoog te betrekken en zo de burgerparticipatie en transparantie in alle EU-instellingen te vergroten.

1.5. Het jaar 2025 zal cruciaal zijn voor het bepalen van de wetgevende toon van het volgende mandaat van de Europese Commissie. Het EESC dringt aan op krachtige maatregelen om ervoor te zorgen dat het uitgezette beleid sociaal inclusief en ecologisch duurzaam is en tot een economisch welvarende EU leidt.

2. **Een nieuw plan voor duurzame welvaart en concurrentievermogen in Europa**

2.1. In het licht van de nieuwe geopolitieke en steeds complexere uitdagingen roept het EESC de EU-instellingen op om resoluut op te treden om het duurzame concurrentievermogen, de welvaart voor iedereen en het leiderschap van de EU op het wereldtoneel op lange termijn te waarborgen. Daarom is het absoluut noodzakelijk om alle beleidsmaatregelen te verbeteren die de productiviteit en het concurrentievermogen van de EU versterken, essentiële economische investeringen afstemmen op gemeenschappelijke sociale en milieudoelstellingen, de sociale markteconomie bevorderen en het welzijn van toekomstige generaties stimuleren.

2.2. Nieuwe soorten investeringen en hervormingen en het versnellen van innovatie zullen essentieel zijn om het concurrentievermogen te versterken en opwaartse convergentie in heel Europa te bevorderen. Het is ook belangrijk ervoor te zorgen dat doelstellingen op het gebied van sociale inclusie en milieubescherming in aanmerking worden genomen en worden afgestemd op het doel om het concurrentievermogen van de EU te vergroten.

2.3. De EU heeft dringend behoefte aan een robuuste Green en Social Deal die is gebaseerd op een welzijnsgerichte economie en een nieuw concept van welvaart voor mens en planeet, waarbij een rechtvaardige transitie en een op mensenrechten gestoelde aanpak worden gewaarborgd. Om te voorkomen dat dit initiatief zware lasten voor het bedrijfsleven met zich meebrengt, moet worden gezorgd voor een adequate en doeltreffende uitvoering ervan door realistische actieplannen op nationaal niveau vast te stellen en door te voorzien in steun voor ondernemingen, met name kleine en middelgrote ondernemingen, zodat hun concurrentievermogen in stand wordt gehouden en volledige en hoogwaardige werkgelegenheid wordt gewaarborgd. Om de milieudoelstellingen van de EU te halen, hebben we investeringen, O&I, technologie, adequate vaardigheden en een Europees industriebeleid nodig dat publieke en private middelen kan mobiliseren en gebaseerd is op de bescherming van sociale normen en hoogwaardige banen.

2.4. Om dit te bereiken moet, zoals in het verslag-Draghi wordt geïllustreerd, Europa concurrerender worden en tegelijkertijd het Europese sociale model en het cohesiebeleid op alle niveaus ondersteunen. Volgens dit verslag zijn er drie gebieden om de groei weer aan te wakkeren: het dichten van de innovatiekloof met de VS en China, vooral op het gebied van geavanceerde technologieën, een gezamenlijk plan voor decarbonisatie en concurrentievermogen, en het vergroten van de veiligheid en het verminderen van de afhankelijkheid. Deze drie gebieden vereisen enorme investeringen om de economie te transformeren, en daarom is een EU-capaciteit voor de financiering van investeringen nodig.

2.5. Zoals in het verslag-Letta wordt gesteld, moeten de bestaande regels voor de interne markt worden versterkt om een nieuwe en eerlijkere dynamiek te creëren voor de grensoverschrijdende mobiliteit van mensen, goederen, diensten, kapitaal en gegevens.

2.6. Het EESC erkent dat het belangrijk is om de administratieve lasten en nalevingskosten te verminderen. Het benadrukt echter dat dit op een transparante en inclusieve manier moet gebeuren, waarbij de onderliggende wetgevingsdoelstellingen niet worden geschaad en de huidige hoge normen worden gehandhaafd, niet in de laatste plaats op het gebied van maatschappelijk welzijn en milieubescherming. Als basis moeten er duidelijke criteria komen en moet de uitvoering op nationaal niveau doeltreffend worden geëvalueerd. De Commissie moet duidelijke en transparante informatie verstrekken over de geplande initiatieven voor betere regelgeving. Daarnaast moet zij ervoor zorgen dat er een sociale dialoog wordt gevoerd en dat het maatschappelijk middenveld volledig bij het proces wordt betrokken.

2.7. Voor kleine en middelgrote ondernemingen moet het “denk eerst klein”-principe werkelijkheid worden door een stabiel wetgevingskader te bieden, administratieve processen te stroomlijnen en te verminderen, een gelijk speelveld op de interne markt te waarborgen en kleine en middelgrote ondernemingen tegen betaalbare prijzen toegang te geven tot hernieuwbare energie.

2.8. Investeringen in innovatie en productie op basis van open strategische autonomie, voortbouwend op de nettonulindustrie, de circulaire economie, kritieke grondstoffen, de chipsverordening en defensie- en strategische technologieën zijn dringend noodzakelijk en moeten duurzaam worden afgestemd op gemeenschappelijke sociale en milieudoelstellingen.

2.9. Een robuuste Europese industriële strategie moet de doelstelling om de CO_2-uitstoot in 2040 met 90 % te hebben teruggedrongen, aanvullen en hoogwaardige banen in Europa in stand houden en creëren. Daarom is een alomvattend actieplan, zoals de aangekondigde “Clean Industrial Deal”, in het kader van de Green Deal, dringend noodzakelijk als strategische prioriteit om het duurzame concurrentievermogen van de EU te vergroten en te waarborgen. Gerichte begeleidende maatregelen van de groene transitie die gericht zijn op het ondersteunen van de meest getroffen sectoren en regio’s, bedrijven en werknemers moeten worden vastgesteld en adequaat worden bevorderd om de anticipatie op en het beheer van verandering in een eerlijk en rechtvaardig proces te vergemakkelijken.

2.10. Het EESC dringt aan op een technologische verschuiving die iedereen ten goede komt en die ervoor zorgt dat digitalisering ongelijkheden vermindert in plaats van verergert, bijvoorbeeld door te investeren in robuuste publieke digitale infrastructuren die essentieel zijn voor openbare diensten. In dit verband verzoekt het EESC de Europese Commissie om na te gaan in hoeverre de digitalisering in het openbaar bestuur is verbeterd met behulp van de herstel- en veerkrachtfaciliteit in de nationale herstel- en veerkrachtplannen, die in 2026 aflopen.

2.11. Digitalisering, inclusief AI, verandert de wereld van werk radicaal en biedt enorme mogelijkheden voor productiviteitsverhoging in alle takken van de economie. Begin 2025 zal het EESC een specifiek advies uitbrengen, samen met een advies op verzoek van het Poolse voorzitterschap over de impact van AI op de gezondheid en veiligheid op het werk. De impact van algoritmisch beheer op de arbeidsomstandigheden en de werkorganisatie moet nader worden beoordeeld. Daarbij moet het beginsel dat de mens de uiteindelijke controle behoudt, worden gewaarborgd.

2.12. Er is behoefte aan een revolutie op het gebied van vaardigheden en aan actie op Europees niveau, aangezien de EU ver achterblijft bij het in het actieplan voor de EPSR vastgestelde streefcijfer van 60 % volwassenen die een opleiding volgen. Het EESC dringt aan op betrouwbare, actuele gegevens om deze participatiegraad te monitoren. Het EESC is een groot voorstander van het voorgestelde strategische plan voor STEM-onderwijs met een doeltreffende routekaart. De sociale partners en maatschappelijke organisaties moeten bij deze processen worden betrokken.

2.13. Het EESC neemt met belangstelling kennis van het voorgestelde initiatief inzake telewerken en het recht om offline te zijn, en verzoekt de Europese Commissie dit initiatief op te nemen in het werkprogramma voor 2025.

2.14. AI-fabrieken moeten prioriteit geven aan samenwerking met kleine en middelgrote ondernemingen en lokale innovatiehubs, zodat de voordelen van AI breed toegankelijk worden. Het EESC beveelt aan dat AI-fabrieken strenge ethische normen hanteren om transparantie, verantwoordingsplicht en de bescherming van grondrechten te waarborgen. Het EESC vraagt om er vanaf het begin bij te worden betrokken.

2.15. Een sterkere, transformatieve en concurrerende industriële basis vereist massale investeringen die op zodanige wijze moeten worden gefinancierd, gereguleerd en uitgevoerd dat de integriteit van de interne markt behouden blijft en de groei-, productiviteits- en innovatiekloven tussen de EU en haar internationale partners en belangrijkste concurrenten worden gedicht. Aanzienlijke publieke financiering is noodzakelijk om particuliere investeringen aan te trekken, niet alleen in gebieden waar een businesscase voor koolstofneutrale oplossingen vooralsnog ontbreekt, maar ook in strategische sectoren, omdat de productie anders in handen zou komen te liggen van geo-economische concurrenten elders ter wereld die misbruik zouden kunnen maken van strategische afhankelijkheden.

2.16. Daarom is het EESC voorstander van de oprichting van een nieuw Europees Fonds voor concurrentievermogen met een nieuw en versterkt budget in het volgende meerjarig financieel kader. Het moet voorzien in sterkere overheidsinvesteringen en acties om investeringen in strategische technologieën en particuliere investeringen in gemeenschappelijke doelstellingen te ontsluiten, ook via de EIB.

2.17. Dit is een belangrijke doelstelling om te komen tot door Europa gefinancierde gemeenschappelijke projecten in strategische sectoren met een duidelijke toegevoegde waarde voor de EU. De door het Europees Fonds voor concurrentievermogen ondersteunde belangrijke projecten van gemeenschappelijk Europees belang (IPCEI's) moeten steun bieden aan belangrijke partnerschappen.

2.18. Het EESC is ingenomen met de herziening van de staatssteunregels voor huisvesting. Er moet een bredere discussie komen over de staatssteunregels en het mededingings- en industriebeleid, in het licht van de politieke en economische ontwikkelingen die gericht zijn op de strategische doelstellingen van de groene en digitale transities.

2.19. Om Europa minder afhankelijk te maken van buitenlandse energiebronnen en de strategische autonomie van Europa te bevorderen, moet het regelgevingskader van de EU de voorwaarden scheppen voor een milieuvriendelijke, betaalbare, toegankelijke en betrouwbare energievoorziening, zoals vastgelegd in de energie-unie. Het EESC benadrukt dat energievoorziening moet worden aangemerkt als een dienst van algemeen belang.

2.20. De EU moet dringend actie ondernemen om een volwaardige Europese gezondheidsunie tot stand te brengen en zwaar te investeren in gezamenlijke projecten voor medisch onderzoek, zoals eerder in reactie op COVID-19 is gebeurd. Het EESC dringt er bij de EU op aan om met een actieplan inzake zeldzame ziekten te komen en te erkennen dat burgers recht hebben op hoogwaardige, betaalbare en toegankelijke gezondheidszorg, wat in een Europese gezondheidsgarantie moet worden vastgelegd. Deze verbintenis is essentieel voor het waarborgen van de volksgezondheid als pijler van levenskwaliteit en veerkracht binnen de EU.

2.21. Het EESC pleit voor een Europese zorggarantie om de toegang tot betaalbare zorg van goede kwaliteit te waarborgen. Tegelijkertijd moeten zorgverleners worden ondersteund. Het is absoluut noodzakelijk om met goede arbeidsvoorwaarden nieuwe werknemers aan te trekken voor de gezondheidszorg en te investeren in goed opgeleide en gemotiveerde arbeidskrachten, met een evenwichtige verhouding tussen mannen en vrouwen, die in hoog aanzien staan en naar behoren worden beloond.

2.22. Het EESC benadrukt dat het cyberbeveiligingskader voor de gezondheidszorg moet worden versterkt en wijst erop dat in de medische zorg steeds meer gebruik wordt gemaakt van digitale technologieën. Het Europese actieplan inzake de cyberbeveiliging moet zich richten op drie hoofdgebieden: verbetering van de cyberbeveiligingsinfrastructuur in ziekenhuizen en zorgaanbieders, ondersteuning van kleinere zorgaanbieders en publiek-private partnerschappen voor cyberveerkracht.

2.23. Daarnaast moet door een focus op AI in de gezondheidszorg de cyberbeveiliging worden verbeterd en de diagnostiek worden gestroomlijnd, in overeenstemming met het Europese actieplan inzake de cyberbeveiliging voor een veiligere en meer inclusieve digitale transitie. Tegelijkertijd moet in de zorg de mens centraal blijven staan.

3. **Een nieuw tijdperk voor de Europese defensie en veiligheid**

3.1. Een veilig Europa is een Europa dat ook sociale en economische rechtvaardigheid eerbiedigt. Het EESC pleit ervoor te werken aan vrede, veiligheid en defensie, wereldwijde rechtvaardigheid en mondiale vooruitgang door actief in te zetten op vrede; het multilaterale stelsel te ondersteunen; te zorgen voor eerlijke concurrentie; armoede aan te pakken; de sociale en civiele dialoog aan te zwengelen; democratie, mensenrechten en een humaan migratiebeheer te bevorderen.

3.2. De EU moet haar burgers mondiger maken en veiligheid bieden op verschillende gebieden, door hen te beschermen tegen: vijanden van buitenaf; gezondheidsrisico's en toekomstige pandemieën; hybride bedreigingen en verkeerd gebruik of misbruik van geavanceerde digitale technologieën; het risico van armoede, uitsluiting en discriminatie – terwijl economische en arbeidskansen voor iedereen worden gewaarborgd; het risico van noodsituaties op het gebied van klimaat en biodiversiteit; en tot slot bedreigingen voor de participatiedemocratie door de burgers actief te betrekken bij het burgerlijke, politieke en democratische leven.

3.3. De focus op de defensie-industrie en op STEP (platforms voor strategische technologieën voor Europa) mag niet ten koste gaan van overheidsuitgaven in andere industriële sectoren en essentiële diensten zoals gezondheidszorg, onderwijs en justitie, waardoor hun duurzaamheid, kwaliteit en inclusiviteit in het gedrang komen. De financiering van oorlogsgerichte industrieën zal ongetwijfeld een onderwerp van verhit publiek debat zijn. Investeringen in veiligheid en defensie zijn ondoeltreffend als de samenleving verdeeld is. Het hoofddoel van het Europese defensiebeleid moet erin bestaan de uitgaven en de infrastructuur te coördineren, de technologische behoeften in kaart te brengen en de versnippering tussen de lidstaten aan te pakken.

3.4. Een gemeenschappelijk EU-defensiebeleid is ondenkbaar zonder een echt, volwaardig gemeenschappelijk buitenlands beleid dat verder gaat dan de nauwere samenwerking van dit moment (d.w.z. het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid). Daartoe moet de EU kunnen beschikken over de nodige materiële en immateriële middelen, waaronder eigen middelen.

3.5. Het EESC pleit ervoor om het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid van de EU te versterken en een echte Europese defensie-unie op te bouwen, onder meer door gemeenschappelijke strategische en kritieke technologieën en de defensiecapaciteit van de EU een nieuwe impuls te geven en de samenwerking met gelijkgestemde partners te intensiveren.

3.6. Het EESC pleit ervoor dat de EU in het kader van het migratie- en asielpact de gulden middenweg vindt en streeft naar een doeltreffend en realistisch migratiebeheer dat humaan en duurzaam is, waarbij wordt ingezet op legale manieren om de EU binnen te komen, maar tegelijkertijd wordt gewaakt over de veiligheid en controle van de buitengrenzen en wordt gezorgd voor een op rechten gebaseerde benadering van asiel en voor de integratie van migranten en vluchtelingen in de arbeidsmarkt. De EU moet de nadruk leggen op de mogelijkheden die migratie biedt, de noodzaak van een doeltreffend integratiebeleid en de noodzaak om te werken aan legale trajecten en deze te bevorderen. Het EESC is dan ook voorstander van partnerschappen van de Europese Commissie met veilige landen. Absolute eerbiediging van de mensenrechten en solidariteit tussen de lidstaten moeten te allen tijde worden gewaarborgd. Migratie mag niet alleen vanuit veiligheidsoogpunt worden bekeken.

3.7. Het EESC benadrukt de cruciale rol van maatschappelijke organisaties, sociale partners en actieve vrijwilligers bij het bevorderen van sociale rechtvaardigheid en veerkracht binnen het veiligheidskader van de EU. Deze actoren leveren een aanzienlijke bijdrage aan de sociale cohesie door polarisatie tegen te gaan, gelijkheid te bevorderen en democratische waarden te versterken. Hun werk zorgt voor maatschappelijke veerkracht tegen uitdagingen als klimaatverandering, economische instabiliteit en sociale verdeeldheid. De EU moet deze organisaties actief ondersteunen en betrekken als onmisbare partners voor de instandhouding van een veilig, rechtvaardig en inclusief Europa.

4. **Mensen ondersteunen, onze samenlevingen versterken en ons sociaal model verbeteren**

4.1. De Europese pijler van sociale rechten is volledig erkend als een van de hoekstenen van de EU, aangezien goed functionerende welvaartsstaten en inclusieve sociale investeringen van essentieel belang zijn om een sociaal en economisch veerkrachtige samenleving te creëren.

4.2. Het EESC wijst erop dat de Europese pijler van sociale rechten (EPSR) "het kompas" moet blijven om de werkzaamheden ter verbetering van de sociale samenhang en de arbeidsomstandigheden in goede banen te leiden. Het EESC is ingenomen met het voorstel om werk te maken van het *nieuwe actieplan voor de uitvoering van de EPSR* en de 2030-doelstellingen inzake werkgelegenheid, onderwijs, vaardigheden en armoede. Er is een meervoudige aanpak nodig om

a) bestaande initiatieven op werkgelegenheids- en sociaal gebied uit te voeren, te handhaven en te monitoren, samen met de financiële steun (EU-fondsen) voor beleid en programma's die rechtstreeks bijdragen aan de verwezenlijking van de doelstellingen van de EPSR;

b) de werkgelegenheids- en sociale uitdagingen waarmee Europa wordt geconfronteerd met wetgevende en/of niet-wetgevende maatregelen het hoofd te bieden;

c) het verband tussen de EPSR en het proces van het Europees Semester, als essentieel onderdeel van het sociaaleconomische bestuurskader van de EU, te erkennen en te versterken. Het nieuwe sociale convergentiekader is een instrument om de vooruitgang te volgen en ervoor te zorgen dat sociaal beleid adequaat wordt uitgevoerd en gefinancierd.

De sociale partners en de maatschappelijke organisaties moeten volledig worden betrokken bij de hele cyclus van het Semester.

4.3. De sociale dialoog op alle niveaus kan een sleutelrol spelen bij de bevordering van groei, productiviteit, werkgelegenheid en het concurrentievermogen van Europese bedrijven op de wereldmarkten. Het is van essentieel belang collectieve onderhandelingen te bevorderen en te versterken, evenals het recht van werknemers op informatie en raadpleging en meer inspraak, in overeenstemming met de nationale wetten en praktijken. Dergelijke instrumenten zijn nodig om de gevolgen van nieuwe technologieën, digitalisering en artificiële intelligentie voor de werkomstandigheden en de rechten van werknemers te beheersen. Zowel het verslag-Letta als het verslag-Draghi benadrukken de noodzaak om de sociale dialoog te versterken als een sleutelcomponent om een duurzaam concurrentievermogen van de EU en een goed functionerende interne markt te waarborgen. Het EESC steunt het initiatief *een nieuw pact voor een Europese sociale dialoog* begin 2025 en roept de Europese Commissie verder op om de resultaten van de Europese sociale dialoog te bevorderen, de doeltreffende uitvoering van autonome overeenkomsten aan te moedigen en de handhaving van de sociale dialoog op nationaal niveau te ondersteunen. Daarnaast benadrukt het dat het kader voor sociale convergentie van het Europees Semester in dit verband een waardevol instrument zou zijn.

4.4. Het is van het grootste belang om te overleggen met werknemers ter ondersteuning van de transformatieve dimensie van de veiligheids- en duurzaamheidsstrategie van de EU en ook om te anticiperen op de impact van baanbrekende technologieën zoals artificiële intelligentie.

4.5. Het EESC steunt *de routekaart voor hoogwaardige banen* van de Commissie, die gericht is op de uitvoering van en het toezicht op alle bestaande initiatieven op sociaal gebied. Daarbij moet worden gezorgd voor goede arbeidsomstandigheden, opleiding en eerlijke overgangen van de ene baan naar de andere voor werknemers (met name door meer collectieve onderhandelingen) en zelfstandigen. Dit vereist specifieke initiatieven en investeringen. Het is belangrijk om een sociaal inclusieve en eerlijke arbeidsmarkt te bevorderen, met gerichte acties voor vrouwen, jongeren en personen met een handicap.

4.6. Het EESC roept op tot actie met betrekking tot de SDG's en benadrukt dat een alomvattende allereerste *EU-strategie tegen armoede*, die zowel de onmiddellijke behoeften als de diepgewortelde oorzaken aanpakt, gecoördineerde inspanningen in alle lidstaten moet omvatten om armoede terug te dringen. Deze strategie moet nauw aansluiten bij de Europese pijler van sociale rechten (EPSR) en gecoördineerde inspanningen in alle lidstaten omvatten, waarbij beste praktijken worden toegepast om duurzame en meetbare armoedebestrijding te waarborgen. Het EESC benadrukt het belang

van een holistische aanpak die de sociale vangnetten versterkt en inclusieve economische groei stimuleert, waarbij niemand wordt achtergelaten. Het EESC dringt aan op de ontwikkeling van een sterke sociale economie door uitvoering te geven aan de aanbeveling van de Raad over de sociale economie, om maatschappelijk verantwoorde bedrijfspraktijken en het algemeen belang te bevorderen.

4.7. Het EESC steunt de benoeming van een Europese commissaris voor Huisvesting en het Europees plan voor betaalbare huisvesting. Dit laatste is een belangrijk initiatief om alle EU-burgers betaalbare, toegankelijke, fatsoenlijke en duurzame huisvesting te bieden. In het volgende meerjarig financieel kader (MFK) moeten voldoende middelen worden vrijgemaakt, met bijzondere aandacht voor kwetsbare groepen zoals ouderen, personen met een handicap en gezinnen met een laag inkomen. Het EESC pleit voor een investeringsplatform van de EU om nationale, regionale en lokale partnerschappen te vergemakkelijken, een einde te maken aan uitsluiting op huisvestingsgebied en ervoor te zorgen dat het huisvestingsbeleid inclusief en rechtvaardig is.

4.8. Betrokkenheid van jongeren is cruciaal voor de toekomst van Europa. Het EESC is verheugd dat alle commissarissen binnen de eerste honderd dagen van hun mandaat hun eerste jaarlijkse *jongerenbeleidsdialoog* zullen organiseren. Er moet ruimte komen voor gestructureerde participatie van jongeren en de nadruk moet worden gelegd op hoe hun innovatie, engagement en toewijding de toekomst van de EU vorm kunnen geven, met volledige inachtneming van de sociale dialoog en de prerogatieven van de sociale partners. Het Comité roept de Commissie op concrete stappen te ondernemen om de jongerengarantie en het ALMA-initiatief te verbeteren en de Europese kindergarantie te evalueren.

4.9. Het EESC pleit voor dringende maatregelen om een "Unie van gelijkheid" voor iedereen tot stand te brengen, gebaseerd op de beginselen van intergenerationele rechtvaardigheid, en roept de Europese Commissie op om een speciaal DG Gelijkheid op te richten. Dit DG zou onmiddellijk maatregelen moeten nemen om systematische discriminatie aan te pakken, gelijke kansen te bevorderen en de rechten van iedereen, ongeacht achtergrond of identiteit, te waarborgen. De bestaande wettelijke kaders voor antidiscriminatie moeten worden versterkt en er moet op worden toegezien dat ze ten volle worden uitgevoerd en gehandhaafd. Dit moet de basis vormen van de beoordeling van eerdere strategieën en de ontwikkeling van de *nieuwe strategie voor gendergelijkheid voor de periode na 2025*, de *routekaart voor vrouwenrechten*, de *nieuwe strategie tegen racisme voor de periode na 2025*, de *geactualiseerde strategie voor gelijkheid van lhbtiq'ers*, de Europese strategie voor ouderen en het deel van de Europese strategie voor de rechten van personen met een handicap voor de periode na 2025. Gemarginaliseerde gemeenschappen en zelden gehoorde groepen moeten centraal staan bij het vormgeven van een meer inclusieve EU. Het EESC dringt aan op een akkoord over de horizontale antidiscriminatierichtlijn van de EU, die al meer dan 16 jaar geblokkeerd wordt in de Raad.

4.10. Het EESC beveelt aan om het Europese model van de sociale markteconomie te bevorderen door: ondernemerschap en innovatie te ondersteunen; hoogwaardige banen te waarborgen, ook in nieuwe arbeidsvormen, en de arbeidsomstandigheden te verbeteren; te investeren in onderwijs, opleiding en vaardigheden van hoge kwaliteit; het recht op opleiding en een leven lang leren te garanderen, met inbegrip van om- en bijscholing in de vorm van beroepskwalificaties van hoge kwaliteit; samenwerking tussen onderwijs- en opleidingsinstellingen te bevorderen; en effectieve toegang tot hoogwaardige opleidingen voor iedereen te waarborgen. Daarnaast moet inclusiviteit in het onderwijs prioriteit krijgen, met maatregelen om gelijke toegang te verbeteren, met name binnen de Europese onderwijsruimte. Door de Erasmus +-mobiliteit op alle onderwijsniveaus te versterken kan een gedeelde Europese identiteit en waarden onder jongeren worden bevorderd.

5. **Behoud van onze levenskwaliteit: voedselzekerheid, water en natuur**

5.1. Klimaatverandering vormt een ernstige bedreiging voor de economische en sociale ontwikkeling en vraagt om een alomvattende langetermijnstrategie en gecoördineerde actie op alle niveaus.

5.2. De Commissie moet stappen ondernemen om vooruitgang te boeken met de strategie voor duurzame financiering, zodat investeringsstromen worden omgebogen naar duurzame activiteiten. In dit verband moet een sociale taxonomie voor duurzame investeringen worden overwogen.

5.3. Het EESC pleit voor een EU die beschermt tegen de huidige en toekomstige risico's van klimaatverandering, verontreiniging en biodiversiteitsverlies. De EU moet maatregelen nemen om de uitstoot tegen 2040 met 90 % te verminderen, de klimaatbestendigheid te vergroten en de natuur en de biodiversiteit te herstellen, zodat het niet alleen in de EU maar overal ter wereld mogelijk blijft te voorzien in basisbehoeften (voedsel, water, energie, volksgezondheid enz.).

5.4. De Europese Blue Deal is ook een prioriteit. Gezien het fundamentele belang van water en de huidige en toekomstige uitdagingen waar de wereld en ons continent voor staan, moet water een prioriteit zijn door een Europese Blue Deal aan te nemen als een op zichzelf staande EU-strategie, aangezien waterbeleid niet beperkt mag blijven tot klimaatbeleid alleen. Europa kan watergerelateerde uitdagingen omzetten in nieuwe kansen voor technologische ontwikkeling, sociale vooruitgang, nieuwe banen, vaardigheden en bedrijfsgroei, met respect voor het milieu en bescherming van watervoorraden ten behoeve van iedereen.

5.5. Het EESC beveelt aan maatregelen te nemen om de landbouwsector van de EU nieuw leven in te blazen en de ontwikkeling van plattelandsgebieden te stimuleren door deze aantrekkelijker te maken voor jongeren, vrouwen, familiebedrijven en kleine en middelgrote landbouwbedrijven, en zo een plattelandsvlucht te voorkomen. De betrokken landbouwers moeten worden ondersteund door een adequaat gefinancierd gemeenschappelijk landbouwbeleid voor de periode na 2027 dat de Europese voedselproductie beschermt en de veerkracht ervan waarborgt. Landbouw en levendige plattelandsgemeenschappen kunnen alleen duurzaam zijn als op evenwichtige wijze wordt voldaan aan economische, sociale en milieubehoeften. Dit moet tot uiting komen in de *visie voor landbouw en voedsel*, die economische, sociale en milieudoelstellingen moet integreren om een veerkrachtig en duurzaam agrarisch landschap te creëren. De visie moet maatregelen bevatten om innovatie in duurzame en waterbestendige landbouwpraktijken te stimuleren en lokale voedselsystemen te ondersteunen, die essentieel zijn voor voedselzekerheid en het welzijn van plattelandsgemeenschappen.

6. **Bescherming van onze democratie en handhaving van onze waarden**

6.1. Met de niet-aflatende inzet van het maatschappelijk middenveld om de participatie van burgers en actief burgerschap te stimuleren, de sociale dialoog aan te zwengelen, de burgerdialoog op gang te brengen, de mensenrechten te verdedigen en democratische praktijken te bevorderen, levert het een bijdrage van onschatbaar belang aan de kracht, de weerbaarheid en de legitimiteit van de EU.

6.2. Het EESC roept de EU-instellingen op om de waarde van het maatschappelijk middenveld te erkennen als belangrijke actoren bij het uitstippelen en uitvoeren van EU-beleid voor duurzame groei, de verdediging van de democratie en sociale rechtvaardigheid, met inbegrip van rechtvaardige transities die burgers, werknemers en bedrijven in gelijke mate ten goede komen. Doordat zij contacten hebben met overheden op alle niveaus en in staat zijn om een onderwerp rechtstreeks van het beleidsniveau naar de gemeenschap te brengen, helpen zij de meest kwetsbaren en degenen die zich minder goed aan veranderingen kunnen aanpassen. Bovendien vindt het EESC dat vrijwilligerswerk moet worden erkend en gevierd als een cruciale vorm van actief burgerschap. Er zijn maatregelen nodig om vrijwilligerswerk te waarderen en te ondersteunen als een vorm van burgeractie die de burgerparticipatie en de participatiedemocratie ten goede komt.

6.3. Het EESC pleit ervoor dat de EU bij eventuele toekomstige herzieningen van het Verdrag stappen neemt om de eerbiediging van de rechtsstaat, de grondrechten en diversiteit te waarborgen, door na te gaan of de besluitvormingsmechanismen kunnen worden gewijzigd. De democratie moet worden beschermd tegen interne en externe bedreigingen: zo moet binnen en buiten de EU-grenzen een faciliterende civiele ruimte worden ontwikkeld, en het pakket voor de verdediging van de democratie moet worden aangepast om de hiaten te dichten die de democratische instellingen ondermijnen. Daarbij moet ervoor worden gezorgd dat alle lidstaten zich houden aan de gemeenschappelijke Europese waarden en beginselen.

6.4. Het EESC is verheugd dat de Commissie in haar jaarlijkse verslag over de rechtsstaat een hoofdstuk zal wijden aan de internemarktdimensie.

6.5. Het EESC is ingenomen met de oprichting van een nieuw schild voor de Europese democratie, dat bescherming moet bieden tegen buitenlandse inmenging en desinformatie en dat de integriteit van democratische processen in de hele EU moet verzekeren. Een snelle uitvoering van het actieplan voor Europese democratie moet leiden tot de bescherming van burgerrechten, de bestrijding van discriminatie en de bevordering van inclusiviteit. Daarmee wordt de rol van het maatschappelijk middenveld bij de opbouw van duurzame en rechtvaardige samenlevingen versterkt.

6.6. Het EESC dringt aan op structurele steun voor onafhankelijke en solide maatschappelijke organisaties op Europees en nationaal niveau. Daarbij erkent het hun – filantropische – rol, net als die van sociale partners, bij het bevorderen van veerkrachtige samenlevingen en democratie via civiele en sociale dialogen. Om een echt stimulerende omgeving te creëren, moet de EU prioriteit geven aan deze dialogen en een Europese richtlijn betreffende een statuut voor Europese grensoverschrijdende verenigingen. Het EESC pleit voor actieve betrokkenheid van maatschappelijke organisaties en sociale partners bij de ontwikkeling, uitvoering, monitoring en evaluatie van beleid om de democratische, sociale en economische vitaliteit van de EU te vergroten. Om artikel 11 VEU doeltreffend toe te passen, moet de dialoog met representatieve organisaties open, transparant en regelmatig zijn. Het EESC dringt aan op waarden gebaseerde criteria voor EU-financieringsprogramma's zoals Erasmus+, Horizon Europa en de cohesiefondsen om ervoor te zorgen dat ondersteunde projecten in overeenstemming zijn met de democratische beginselen.

6.7. Na kennis te hebben genomen van de toezegging van de Europese Commissie om *meer samen te werken met maatschappelijke organisaties* roept het EESC de EU-instellingen op om het voortouw te nemen en een strategie voor het maatschappelijk middenveld, met een duidelijk actieplan, te ontwikkelen. Bovendien dringt het EESC aan op een jaarlijks scorebord voor de civiele dialoog of de ruimte voor het maatschappelijk middenveld, waarmee kan worden nagegaan of de bijdragen van maatschappelijke organisaties tijdens raadplegingen in aanmerking zijn genomen. Dit scorebord zou kunnen worden gebruikt voor een tweejaarlijks verslag over de civiele dialoog, waarin deze dialoog en de effectiviteit van maatschappelijke organisaties worden geëvalueerd. Het EESC is van plan om nauw samen te werken met de Europese Commissie en andere belangrijke belanghebbenden bij de oprichting, het beheer en de regelmatige werking van een platform voor het maatschappelijk middenveld, zoals aangekondigd in de opdrachtbrief aan kandidaat-commissaris McGrath.

6.8. Het EESC is zeer bezorgd over de ontwikkelingen in sommige lidstaten die hebben geleid tot een inkrimping van de ruimte voor maatschappelijke organisaties. Deze organisaties spelen een sleutelrol bij het verdedigen van fundamentele rechten en vrijheden en het tegengaan van het opkomende populisme. De EU moet zulke ontwikkelingen blijven tegengaan door middel van artikel 7-procedures en door Europese middelen te bevriezen die bestemd zijn voor lidstaten die de rechtsstaat, de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht of de grondrechten, zoals de vrijheid van vereniging en van meningsuiting, niet eerbiedigen of die de pers- en mediavrijheid inperken om het publieke debat te manipuleren.

7. **Europa in de wereld: onze invloed en partnerschappen benutten**

7.1. Om een sterkere politieke integratie te bereiken en de vrede in de wereld te bevorderen, zijn een grotere strategische autonomie, bescherming van onze economie tegen het weglekken van technologie, en een gemeenschappelijk, echt, volwaardig buitenlands beleid essentieel. Daartoe moet de EU in multilaterale instellingen met één stem spreken, een leidende rol spelen bij de hervorming ervan en de internationale rol van de euro strategisch inzetten. Het EESC zou graag zien dat besluitvorming met gekwalificeerde meerderheid van stemmen wordt ingevoerd op het gebied van het buitenlands beleid van de EU.

7.2. Het EESC pleit ervoor om een open, op regels gebaseerd Europees handelsbeleid te bevorderen, en daarmee ander belangrijk EU-beleid op het gebied van de grondrechten en de rechtsstaat, alsook het klimaat-, digitaal, innovatie-, sociaal en industriebeleid aan te vullen en te ondersteunen. Handelsovereenkomsten moeten de veerkracht vergroten door de invoer te diversifiëren, marktkansen te creëren voor Europese bedrijven, de veiligheid te verbeteren en geopolitieke risico's te beperken, en moeten daarnaast ook de handhaving van sociale en milieunormen bevorderen en zorgen voor een wereldwijd gelijk speelveld en eerlijke concurrentie. Het feit dat handelsovereenkomsten extra toegang bieden tot kritieke grondstoffen en andere productiemiddelen, waaronder energie, kan helpen om veerkrachtige, duurzame en verantwoordelijke toeleveringsketens in de EU veilig te stellen.

7.3. Het EESC pleit voor een strategische aanpak van de uitbreiding van de EU, met een duidelijke focus op het behoud van vrede en stabiliteit in Europa en de bevordering van gedeelde welvaart. De specifieke commissaris voor Uitbreiding moet ervoor zorgen dat Europa blijft werken aan vrede, welvaart en democratie, en om langdurige stabiliteit te creëren op ons continent, moeten nieuwe leden worden verwelkomd in de EU-familie, zoals de Westelijke Balkanlanden en buurlanden van Rusland zoals Oekraïne, Moldavië en Georgië. Het is niet ondenkbaar dat de EU-besluitvormingsprocessen niet de juiste zijn voor een Unie van 30 à 35 landen. Een belangrijke taak voor de nieuwe Europese Commissie zal erin bestaan de instellingen daarop voor te bereiden en zo nodig aan te passen, en tegelijkertijd nauwlettend toe te zien op de vooruitgang die de kandidaat-lidstaten boeken bij het naleven van de fundamentele waarden en de overname van het acquis van de EU. De Europese Commissie moet er in nauwe samenwerking met het Europees Parlement voor zorgen dat zowel de EU-burgers als de burgers van de kandidaat-lidstaten de vruchten plukken van toekomstige uitbreidingen en dat de hoge duurzaamheidsnormen van de EU worden gehandhaafd.

7.4. Het is in dit verband zaak de participatie van het maatschappelijk middenveld te stimuleren, en daarbij een bijzondere rol toe te kennen aan de sociale partners; daarnaast moeten alle politieke partijen zich ertoe verbinden het recht op vereniging van deze actoren alsook de vrijheid van meningsuiting en de pers- en mediavrijheid te verdedigen en de strijd aan te gaan met alle informatiemonopolies en alle vormen van manipulatie van het publieke debat. Het EESC heeft in het kader van de uitbreiding al een belangrijke stap gezet door vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties uit kandidaat-lidstaten op ad-hocbasis te laten deelnemen aan bepaalde EESC-vergaderingen en moedigt andere EU-instellingen aan om zijn voorbeeld te volgen.

7.5. Het EESC dringt erop aan dat de EU de mogelijkheid overweegt om ten minste voor alle tussenfasen van het EU-toetredingsproces besluitvorming met gekwalificeerde meerderheid van stemmen in te voeren; daarnaast moeten besluiten open en transparant zijn en toegankelijk voor het grote publiek. Er moeten striktere maatregelen worden genomen om de naleving van de grondrechten af te dwingen.

7.6. Het EESC steunt de ontwikkeling van een nieuw pact voor het Middellandse Zeegebied dat stabiliteit, economische en sociale ontwikkeling en duurzame groei in de hele regio bevordert. Dit pact moet prioriteit geven aan regionale samenwerking op gebieden als hernieuwbare energie, maritieme veiligheid en inclusieve economische en werkgelegenheidskansen, waarbij ervoor wordt gezorgd dat de mediterrane landen actieve partners zijn bij de aanpak van gemeenschappelijke uitdagingen.

7.7. Het EESC pleit voor een alomvattende strategie voor de EU en het Midden-Oosten waarmee de uitdagingen op het gebied van vrede, veiligheid en sociaal-economische ontwikkeling in de regio kunnen worden aangepakt door middel van gerichte samenwerking. Deze strategie moet in de eerste plaats gericht zijn op de onmiddellijke en vreedzame oplossing van conflicten, de bevordering van democratisch bestuur, de versterking van handelspartnerschappen en de bevordering van duurzame ontwikkeling, waarbij de mensenrechten van alle naties worden geëerbiedigd en wordt gezorgd voor vreedzame stabiliteit en welvaart in de regio.

7.8. Het EESC ziet de top EU-Afrika van 2025 als een cruciale kans om de banden tussen de EU en Afrika aan te halen, waarbij de nadruk ligt op wederzijdse economische ontwikkeling, digitale transformatie en klimaatbestendigheid. Het EESC benadrukt het belang van rechtvaardige partnerschappen voor de aanpak van gemeenschappelijke uitdagingen, zoals jeugdwerkloosheid en duurzame landbouw, waarmee de welvaart op lange termijn voor beide continenten wordt bevorderd.

7.9. Het EESC roept de Europese Commissie op om voorbereidingen te treffen voor nauwe samenwerking met de Verenigde Naties en het Internationaal Jaar van Vrijwilligers voor Duurzame Ontwikkeling (2026). Het EESC dringt er bij de Commissie op aan om met de VN-lidstaten, het maatschappelijk middenveld en de particuliere sector samen te werken om ervoor te zorgen dat de viering van 2026 daadwerkelijk leidt tot meer bewustwording over de waarde van vrijwilligerswerk en tot integratie ervan in het ontwikkelingsbeleid van de EU en de lidstaten.

8. **Samen resultaten boeken en onze Unie voorbereiden op de toekomst**

8.1. De Commissie moet uiterlijk medio 2025 het voorstel voor het meerjarig financieel kader voor de periode na 2027 indienen, zodat de EU over de nodige financiële middelen beschikt om haar politieke prioriteiten te verwezenlijken.

8.2. Nieuwe eigen middelen zijn nodig om een solide en duurzame EU-begroting te waarborgen, en de EU moet geleidelijk de verhouding tussen de eigen middelen van de EU en de bni-inkomsten van de lidstaten laten toenemen.

8.3. Om de uitbreiding en de hervormingen voor te bereiden, is een aanpassing van de **EU-begroting** en van de eigen middelen van de EU vereist om het Europese investeringsbeleid uit te voeren. Het EESC pleit voor de ontwikkeling van een efficiënte, geïntegreerde kapitaalmarktenunie en een volwaardige bankenunie, die alle lidstaten omvat en gericht is op verdere harmonisatie en opheffing van grensoverschrijdende belemmeringen, met degelijke regulering en toezicht, teneinde de financiële stabiliteit en de duurzaamheid van het Europese sociale model te handhaven, consumenten, investeerders en spaarders te beschermen en een solide interne markt tot stand te brengen.

8.4. Het EESC stelt voor om als onderdeel van het volgende meerjarig financieel kader (MFK) een EU-investeringsfonds op te richten, Dit fonds moet tot doel hebben financiële middelen te verschaffen voor investeringsprojecten van strategisch Europees belang die rechtstreeks op EU-niveau worden beheerd, met name op gebieden die van grensoverschrijdend belang zijn.

8.5. Het EESC stelt een reeks criteria inzake de prioritering en selectie van investeringen in het kader van de toekomstige EU-investeringscapaciteit voor. Dit fonds moet worden gefinancierd met een mix van middelen, waaronder bijdragen van de lidstaten, nieuwe eigen middelen en de gemeenschappelijke Europese uitgifte van schuldpapier. Aan de door de EU gefinancierde investeringen en staatssteun moeten voorwaarden worden verbonden met betrekking tot de eerbiediging van de rechtsstaat en de grondrechten en de sociale dialoog.

8.6. Begrotingsdecentralisatie en autonomie zijn essentieel om het concurrentievermogen te bevorderen. We moeten het beste halen uit de herstel- en veerkrachtfaciliteit en de cohesiefondsen, met een resultaatgerichte aanpak. De Europese Commissie moet de evaluatie van en het toezicht op de uitvoering van de herstel- en veerkrachtfaciliteit, die in 2026 afloopt, versnellen, met de actieve betrokkenheid van de sociale partners en maatschappelijke organisaties. Daarnaast moet zij de technische ondersteuning versterken om ervoor te zorgen dat de middelen volledig worden geabsorbeerd en een maximaal effect hebben op duurzame groei. Het Europees Semester kan dienen als kader voor het sturen van de EU-financiering en kan ook de legitimiteit en doeltreffendheid van de EU-strategieën voor groei versterken.

8.7. Met de nieuwe regels voor economisch bestuur in het kader van de nieuwe cyclus van het Europees Semester in 2025 zal de begrotingsruimte voor investeringen niet voldoende toenemen om de investeringskloof op het niveau van de lidstaten te dichten, ook niet om de doelstellingen van het actieplan voor de EPSR te halen. Het versterken van de koppeling tussen de pijler en het Europees Semester zal cruciaal zijn om de vooruitgang te volgen en ervoor te zorgen dat sociaal beleid adequaat wordt gefinancierd en uitgevoerd. Het EESC dringt erop aan dat de doelstellingen en criteria van het nieuwe sociale convergentiekader regelmatig worden getoetst in overleg met de sociale partners en maatschappelijke organisaties, zodat kan worden nagegaan met welk beleid en welke maatregelen een kwalitatief hoogstaand sociaal model in onze landen kan worden beschermd. Dit vereist investeringen in rechtvaardige overgangsmaatregelen, inclusieve en adequate stelsels voor sociale bescherming, gezondheidszorg en onderwijs, alsook het aanpakken van het verlies aan koopkracht en de toenemende ongelijkheid tussen regio's en bevolkingsgroepen, teneinde onevenwichtigheden tussen de prioriteiten van het industrie- en sociaal beleid te voorkomen.

8.8. Door het krappe tijdschema van het Europees Semester-proces is er weinig ruimte om het maatschappelijk middenveld naar behoren te raadplegen, terwijl het van cruciaal belang is om de rol ervan te versterken. Er wordt aanbevolen om het raadplegingsproces te verbeteren door de toegang tot informatie te vereenvoudigen, de communicatiekanalen tussen het maatschappelijk middenveld en de relevante besluitvormers te verbeteren, mechanismen voor regelmatige feedback te integreren en een gestructureerd dialoogproces op te zetten.

8.9. Het EESC verzoekt de Europese Commissie om in het werkprogramma voor 2025 het volgende op te nemen: de voorgestelde herziening van de richtlijn inzake overheidsopdrachten, waardoor *"bij overheidsopdrachten voor bepaalde strategische sectoren en technologieën de voorkeur aan Europese producten worden gegeven"* en *"onze regels voor overheidsopdrachten moderner en eenvoudiger [worden], vooral met het oog op start-ups en innovatoren."* ([1]) Daarbij moet rekening worden gehouden met de behoefte aan transparantie in het proces, de eerbiediging van de grondrechten en de sociale dialoog. Misstanden in onderaannemingsketens moeten worden aangepakt.

8.10. Het cohesiebeleid is het belangrijkste investeringsbeleid voor de lange termijn in de EU en moet dat ook blijven, met zijn essentiële rol in de versterking van de sociale, economische en territoriale cohesie in Europa. Dit kan worden bereikt door de belangrijkste beginselen van het cohesiebeleid, zoals bestuur op verschillende niveaus, het partnerschapsbeginsel en gedeeld beheer, te waarborgen.

8.11. **Cohesiefondsen** blijven van essentieel belang voor opwaartse economische en sociale convergentie. Het cohesiebeleid moet worden ondersteund door een speciaal directoraat-generaal Cohesie en zijn identiteit als bestuur op verschillende niveaus behouden, zodat beter gebruik kan worden gemaakt van zijn programma's, waaronder het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+), opgeschaald met nationaal gefinancierde en particuliere medefinanciering van beleidsinitiatieven. Een alomvattende, gecoördineerde en geïntegreerde beleidsaanpak op EU-niveau is cruciaal. Die kan een EU-begroting omvatten die beter tegemoetkomt aan sociale behoeften en die wordt uitgevoerd via het hervormde Europees Semester en het bijbehorende kader voor sociale convergentie, als onderdeel van een gezond economisch, sociaal en financieel beleid. Bovendien moeten de EU-instellingen nagaan of er behoefte is aan een permanent financieel instrument dat voortbouwt op de ervaring van het SURE-programma, om de sociale uitgaven van de lidstaten te stabiliseren in geval van externe economische schokken en om werknemers en ondernemingen te ondersteunen in die industriële sectoren en regio's die het meest worden getroffen door digitale en groene transitieprocessen.

Brussel, 4 december 2024.

De voorzitter
van het Europees Economisch en Sociaal Comité
Oliver RÖPKE

([1]) Ursula von der Leyen, De keuze van Europa: Politieke beleidslijnen voor de volgende Europese Commissie 2024-2029, blz. 14.